

Sygn. akt III Ca 716/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Jacek Małodobry SSO Ewa Adameczyk (sprawozdawca) SSO Agnieszka Skrzekut
Protokolant:	insp. Jadwiga Sarota

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2013r. w Nowym Sączu

na rozprawie sprawy

z powództwa W. N.

przeciwko F. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Targu

z dnia 17 czerwca 2013 r., sygn. akt I C 450/12

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1 476 zł brutto tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt III Ca 716/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17.06.2013 r. Sąd Rejonowy w Nowym Targu zasądził od pozwanego F. S. na rzecz powoda W. N. kwotę 12.000 zł (pkt I sentencji), zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.452 zł tytułem kosztów postępowania, w tym kwotę 2.952 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu przez adw. M. M. , z czego kwotę 552 zł tytułem podatku VAT (pkt II sentencji), nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Nowym Targu kwotę 930,25 zł tytułem kosztów sądowych (pkt III sentencji).

Sąd Rejonowy ustalił m.in., że końcem maja 2011 r. doszło do zawarcia ustnej umowy pomiędzy stronami, na mocy której F. S. sprzedał W. N. ciągnik rolniczy Z. typ (...), rok prod. (...). O możliwości zakupu tego ciągnika powód

dowiedział się z ogłoszenia w prasie. W domu powoda, w obecności żony A. S. oraz J. S. doszło do wypłaty ceny za niego w kwocie 12.000 zł. Ponieważ powód zakupił przedmiotowy ciągnik do pracy w gospodarstwie, zdecydował się na jego zakup po uzyskaniu od pozwanego informacji, iż pozwany dostarczy mu dokumenty umożliwiające rejestrację ciągnika. Powód oglądał ciągnik kilkakrotnie w siedzibie firmy pozwanego.

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której sprzedaje ciągniki nowe i używane, w tym, że przedmiotowy ciągnik sprzedawał poza zakresem działalności swojego przedsiębiorstwa. Powód przed zakupem ciągnika wypróbował czy ciągnik działa poprzez odbycie nim kilkakrotnie krótkich przejazdów. Na tej podstawie powód stwierdził, że działa silnik. Powód nie przyczepiał do ciągnika na próbę żadnych maszyn przed dokonaniem zakupu. Dopiero po tym jak zakupił przedmiotowy ciągnik, powód chcąc skosić siano podłączył do ciągnika kosiarkę rotacyjną i wówczas okazało się, że ciągnik nie obsługuje tego urządzenia. Fakt ten powód odkrył w ciągu trzech dni po zakupie, a o stwierdzonej usterce powód zawiadomił pozwanego, żądając pieniędzy.

Ciągnik zakupiony przez powoda jest pojazdem uszkodzonym, nie nadaje się do prowadzenia prac polowych, posiada uszkodzone elementy hydrauliczne podnośnika, nieprawidłowo działa sprzęgło. W momencie zakupu niesprawność tych elementów była niezauważalna dla powoda, wymagała ponad standardowego badania pojazdu. Standardowo nie dokonuje się tak daleko idących badań, a jedynie uruchamia się ciągnik i wykonuje jazdę próbną.

Sąd Rejonowy wskazał, iż z braku dowodu, iż pozwany sprzedał przedmiotowy ciągnik w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, umowa zawarta pomiędzy stronami nie była sprzedażą konsumencką w rozumieniu ustawy z dnia 27.07.2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz o zmianie Kodeksu cywilnego. W związku z tym w sprawie nie znajdują zastosowanie przepisy o rękojmi zawarte w tej ustawie, lecz przepisy art. 556 i nast. k.c.

Wyjaśnił Sąd Rejonowy, że o tym czy dana usterka ma charakter wady skutkującej odpowiedzialnością sprzedawcy z tytułu rękojmi nie może decydować tylko i wyłącznie kryterium normatywno – techniczne; decydujące znaczenie będzie miało kryterium funkcjonalne, obejmujące przeznaczenie rzeczy i jej użyteczność. W ocenie Sądu Rejonowego jeżeli pozwany zdecydował się oferować do sprzedania ciągnik, to niezależnie od jego wieku kupujący miał prawo oczekiwać, że ciągnik ten będzie nadawał się do wykonywania podstawowej funkcji jaką jest możliwość wykorzystania go do pracy.

W ocenie Sądu Rejonowego ustalenia dokonane przez Sąd Rejonowy prowadzą do wniosku, że powód wypełnił zwyczajowe obowiązki związane ze zbadaniem rzeczy. Pozwany przyznał, że powód kilkakrotnie przed zakupem ciągnika uruchamiał silnik i jeździł ciągnikiem. Jak wyjaśnił biegły R. G. powód dokonał standardowo wymaganego badania sprawności ciągnika, a te usterki, które stanowiły wady fizyczne ciągnika, były niedostrzegalne dla kupującego; ich stwierdzenie wymagało przeprowadzenia badań ponad standardowych. Tym samym pozwany nie może bronić się skutecznie zarzutem opartym na treści art. 557 k.c., iż powód w momencie zakupu wiedział o wadzie (mógł łatwo się o niej dowiedzieć).

Powód zawiadamiając pozwanego o wadzie trzy dni po zakupieniu ciągnika, jednocześnie w piśmie z dnia 21.06.2011 r., a najpóźniej w złożonym pozwie złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy, co warunkowało możliwość domagania się zwrotu zapłaconej ceny. Ponieważ powód udowodnił, że przysługuje mu prawo do odstąpienia od umowy zawartej z pozwanym, na podstawie art. 560 § 1 k.c. i uprawnienie to skutecznie zrealizował, Sąd Rejonowy uwzględnił powództwo orzekając jak pkt I wyroku.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją, przez pozwanego F. S., w której to apelacji pozwany zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego przez dokonanie niewłaściwej wykładni art. 560 § 1 k.c. w zw. z art. 568 § 1 i § 3 k.c. poprzez przyjęcie, iż powód skutecznie odstąpił od umowy sprzedaży w ramach udzielonej rękojmi za wady fizyczne, chociaż uprawnienia powoda z tytułu rękojmi za wady fizyczne zakupionego ciągnika wygasły i nie mogą być skutecznie dochodzone przed Sądem po maju 2012 r.,

- sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, iż powód może dochodzić skutecznie po dniu 20.06.2012 r. (data nadania pozwu) zapłaty w wysokości 12.000,00 zł, mimo wygaśnięcia roszczenia powoda co wynika z przeprowadzonych dowodów (kupno - maj 2011 r., okoliczność niesporna),

- naruszenie art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. przez nie odniesienie się całościowo do przeprowadzonych dowodów w sprawie, w tym opinii pisemnej oraz uzupełniającej ustnej biegłego; nadto apelujący zarzucił, iż brak jest adresata pisma powoda z daty 21.06.2011 r. oraz dowodu nadania tego pisma do pozwanego lub potwierdzenia jego odbioru przez pozwanego F. S..

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu od powoda na rzecz pozwanego za obie instancje według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji w całości do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi orzeczenie o kosztach procesu według norm przepisanych za wszystkie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem zarzuty w niej podniesione są niezasadne.

Nie zachodzą również uchybienia, które Sąd Okręgowy bierze pod rozwagę z urzędu, a skutkiem których byłyby nieważność postępowania.

Sąd Rejonowy dokładnie przeprowadził postępowanie dowodowe i dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy w całości akceptuje te ustalenia, albowiem jednoznacznie wynikają z zebranego w sprawie materiału dowodowego. Również ocena prawna stanu faktycznego sprawy w pełni zasługuje na aprobatę.

Chybiony jest zarzut naruszenia prawa materialnego przez dokonanie niewłaściwej wykładni art. 560 § 1 k.c. w zw. z art. 568 § 1 i § 3 k.c. poprzez przyjęcie, iż powód skutecznie odstąpił od umowy sprzedaży.

Uprawnienia kupującego z tytułu rękojmi nie mają jednolitego charakteru.

Kupujący w oparciu o art. 560 k.c. ma do wyboru alternatywnie: odstąpienie od umowy (uprawnienie niweczące), co realizuje się przez złożenie sprzedawcy stosownej treści oświadczenia woli, i to w taki sposób, by sprzedawca mógł zapoznać się z jego treścią. Drugie uprawnienie to zatrzymanie rzeczy wadliwej, jednakże za cenę stosownie obniżoną do ceny ustalonej w umowie. Dwa uprawnienia – wymiana przy rzeczach oznaczonych co do gatunku i naprawa przy wyprodukowanej przez sprzedawcę rzeczy oznaczonej co do tożsamości – wynikają z art. 561 k.c. Prawo wyboru między wymienionymi uprawnieniami jest prawem kształtującym, dokonanie wyboru wiąże kupującego (zob. Komentarz do kodeksu cywilnego, do art. 560 k.c. pkt 5, Gerard Bieniek, Wydanie 10, Księga trzecia, Zobowiązania, Tom 2).

W uzasadnieniu do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 5.07.2002 r., III CZP 39/02 wskazano, iż nie budzi większych wątpliwości charakter prawny przewidzianego w art. 560 § 1 k.c. uprawnienia kupującego do odstąpienia od umowy, które dość jednolicie traktowane jest jako prawo kształtujące, tj. jako prawo do jednostronnego doprowadzenia, mocą tylko swojego oświadczenia woli, do ustania stosunku prawnego, w tym przypadku umowy sprzedaży. Taki charakter uprawnienia przyjmowany jest także w licznych orzecznictwie Sądu Najwyższego, m.in. w uzasadnieniach uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 19 maja 1969 r., III CZP 5/68 (OSNCP 1970, nr 7-8, poz. 117) oraz uchwał pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 20 maja 1978 r., III CZP 39/77 (OSNCP 1979, nr 3, poz. 40) i z dnia 30 grudnia 1988 r., III CZP 48/88 (OSNCP 1989, nr 3, poz. 36).

Zgodnie z art. 568 § 1 k.c. uprawnienia z tytułu rękojmi wygasają po upływie roku, licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana.

Powołany w w/w przepisie roczny termin to termin zawity.

Oznacza to, że upływ tego terminu i będące jego konsekwencją wygaśnięcie uprawnienia kupującego następuje z mocy prawa, zaś sąd bierze je pod uwagę z urzędu, a nie na zarzut strony przeciwnej. Jeśli kupujący, jak w niniejszej sprawie powód, zamierza w ramach uprawnień z rękojmi odstąpić od umowy, musi w rocznym terminie zawitym złożyć sprzedawcy odpowiednie oświadczenie woli w sposób określony w art. 61 k.c. (uchwała SN z 30 grudnia 1988 r., III CZP 48/88, OSNCP 1989, nr 3, poz. 36). „Stosowna treść” oznacza w tym przypadku, że odstępujący powinien podać przyczynę odstąpienia (określoną wadliwość), przez co wskazuje zarazem podstawę prawną odstąpienia. Nie stanowi takiego oświadczenia np. samo wezwanie o zwrot ceny albo sam pozew o taki zwrot (Komentarz do kodeksu cywilnego, do art. 560 k.c., pkt 4 ppkt 1 Gerard Bieniek, Wydanie 10, Księga trzecia, Zobowiązania, Tom 2).

W uzasadnieniu do powyższej uchwały z dnia 5.07.2002 r., III CZP 39/02 poruszono problematykę konieczności rozważenia, czy wskazany w art. 568 § 1 k.c. termin do wykonania uprawnień z rękojmi jest terminem do ich dochodzenia przed sądem oraz czy jego charakter jest taki sam w odniesieniu do wszystkich tych uprawnień. Zagadnienia te są sporne, a nie budzący wątpliwości w doktrynie i orzecznictwie jest jedynie prekluzyjny charakter terminu przewidzianego w art. 568 § 1 k.c. Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniach uchwał z dnia 20.05.1978 r., III CZP 39/77 oraz z dnia 16.09.1993 r., III CZP 125/93 (OSNC 1994, nr 4, poz. 75) podkreślił, że terminy zawite, cechujące się dużo większym rygoryzmem niż terminy przedawnienia, stanowią ostrzejsze i bardziej intensywne ograniczenie czasowe roszczeń, do których się odnoszą, gdyż po ich upływie roszczenia te wygasają. W doktrynie nie ma jednolitości stanowisk co do tego, czy termin z art. 568 § 1 k.c. jest terminem do dochodzenia roszczeń majątkowych wynikających z rękojmi, czy terminem do wykonania wynikających z niej praw kształtujących, czy też terminem zarówno do dochodzenia roszczeń majątkowych, jak i realizacji praw kształtujących. Przeważa trzeci pogląd, z tym że wskazuje się, iż dla realizacji uprawnień z rękojmi, mających charakter praw kształtujących, wystarcza złożenie przez kupującego sprzedawcy, w terminie z art. 568 § 1 k.c., odpowiedniego oświadczenia woli, wynikające zaś z realizacji takiego prawa roszczenia majątkowe, mogą być dochodzone przed sądem już po upływie omawianego terminu. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 31.08.1973 r., II CR 396/73 oraz, w odniesieniu do uprawnienia do odstąpienia od umowy, w uzasadnieniu wyroku z dnia 3.12.1998 r., II CKN 73/98 (nie publ.)”, (zob. też Z. Gawlik, Komentarz..., LEX/el., uwaga 10 do art. 568 k.c.).

Ustalenie Sądu Rejonowego co do tego, że powód mógł dochodzić skutecznie roszczenia o zwrot ceny za zakupiony ciągnik, z uwagi na uprzednie odstąpienie od umowy kupna - sprzedaży, było prawidłowe.

Okoliczność faktyczna daty zawarcia ustnej umowy kupna – sprzedaży (koniec maja 2011 r.) nie była przez strony kwestionowana.

Odnośnie okoliczności wadliwości zakupionego towaru oraz okoliczności powiadomienia o wadzie sprzedającego i skorzystania z tego względu z prawa kształtującego, a to odstąpienia od umowy kupna – sprzedaży w terminie jednego roku od chwili wydania rzeczy wadliwej to stwierdzić należy, iż wynika ona wprost z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie.

Według zeznań powoda złożonych w niniejszej sprawie „traktor nie działał zaraz po zakupie. Na trzeci dzień po zakupie chciał podpiąć do niego kosiarkę rotacyjną i ona nie działała. Zaraz zadzwonił powiedzieć o tym Panu S.. On zaś odpowiedział, że widział co brał. Zeznania powoda korespondują częściowo z zeznaniami pozwanego. Według zeznań pozwanego po dwóch tygodniach od zawarcia umowy kupna – sprzedaży, powód do niego zadzwonił i powiedział aby mu dał 2.000 zł z uwagi na to, że ciągnik nie działa. W przypadku nie zwrócenia pieniędzy powód zagroził, iż uda się na Policję. Pozwany składając zeznania, sam zatem przyznał, iż powód żądał zwrotu ceny i chciał oddać ciągnik i było to niedługo po tym jak zawarli umowę kupna – sprzedaży.

Odnieść się też należy do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych poprzedzającego wniesienie powództwa (sygn. I Co 183/12), w którym W. N. przedstawił bardzo dokładnie stan faktyczny będący podstawą dochodzonego roszczenia. We wniosku tym stanowczo powód podał, iż pisemnie wezwał pozwanego do odbioru ciągnika i zwrotu pieniędzy,

lecz niestety pozwany nie zareagował w związku czym powództwo było konieczne. Powyższe ustalenie faktyczne koresponduje z treścią pisma z dnia 21.06.2011 r., sporządzonego przez powoda i zalegającego na k.7, akt do sygn. I Co 183/12, z którego wynika, że powód domaga się odebrania ciągnika i zwrotu uiszczonych do rąk pozwanego pieniędzy w wysokości 12.000 zł.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut apelującego, iż na przedmiotowym piśmie z dnia 21.06.2011 r. brak jest adresata pisma oraz dowodu nadania tego pisma celem dostarczenia go pozwanemu lub potwierdzenia jego odbioru przez pozwanego F. S.. Analizowane pismo było przedłożone przez W. N. jeszcze przed zainicjowaniem niniejszego postępowania. Dołączone bowiem zostało do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i przyznanie pełnomocnika z urzędu (k.2, akt do sygn. I Co 183/12). Na rozprawie w dniu 13.09.2012 r. Sąd Rejonowy dopuścił dowody dołączone do akt I Co 183/12. Pozwany przed Sądem I instancji nie zakwestionował waloru dowodowego przedmiotowego pisma. Na tym etapie postępowania zarzuty kwestionujące wiarygodność analizowanego pisma są spóźnione.

Wszystkie powyższe dowody tworzą spójną logiczną całość czyniąc roszczenie powoda wiarygodnym.

Jak już wskazano powyżej wniesienie powództwa o zwrot całości zapłaconej ceny jest możliwe po upływie roku, jeżeli oświadczenie o odstąpieniu od umowy zostało złożone przed jego upływem. Z uwagi na to, że powód w ustawowym terminie zgłosił, iż rzecz jest wadliwa (trzy dni po zawarciu ustnej umowy) i zażądał zwrotu ceny z tego właśnie powodu oraz odebrania ciągnika przez pozwanego – wszystko w terminie jednego roku od chwili wydania towaru, to odstąpił on od umowy. Skoro powód skorzystał z prawa kształtującego przed upływem roku od chwili wydania wadliwego towaru, to roszczenie nie wygasło. Powództwo złożone po upływie roku od chwili wydania towaru nie pozbawiło powoda prawa dochodzenia roszczenia o zwrot pieniędzy.

Chybiony jest zarzut naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. przez nie odniesienie się całościowo do przeprowadzonych dowodów w sprawie w tym opinii pisemnej oraz uzupełniającej ustnej biegłego.

Odnosnie zarzutu apelującego, iż Sąd Rejonowy nie wyjaśnił kwestii braku dokumentacji, która świadczyłaby o tym, że ciągnik był kupowany nie w celu jego eksploatacji lecz na części to zauważyć należy, iż wbrew wywodom apelującego, Sąd Rejonowy ustalił, że powód zakupił przedmiotowy ciągnik do pracy w gospodarstwie.

Wbrew też wywodom apelującego, Sąd Rejonowy bardzo szczegółowo odniósł się do waloru dowodowego opinii biegłego pisemnej i ustnej. Podał przyczyny dla których dał wiarę twierdzeniom w nich zawartym, i dlatego pomimo drobnych nieścisłości jawiących się pomiędzy opiniami zasługują one na wiarę. Biegły przesądził, iż ciągnik był wadliwy w dacie zawarcia umowy kupna - sprzedaży.

Chybiony jest zarzut apelującego, iż brak jest ustaleń Sądu Rejonowego co do tego w jakim stanie sprzedany ciągnik znajdował się bezpośrednio przed jego sprzedażą. Wskazać należy, iż przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie było to czy ciągnik zepsuł się po dokonaniu umowy kupna – sprzedaży na skutek jego eksploatacji i przez to przestał działać lecz czy roszczenie powoda o zwrot 12.000 zł nie wygasło na skutek upływu rocznego terminu wskazanego w art. 568 § 1 k.c.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy oddalił apelację na zasadzie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania należnych pełnomocnikowi z urzędu Sąd Okręgowy orzekł na zasadzie § 2 ust.3 , § 6 pkt 5, § 13 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348).

(...)